

Post Mortem

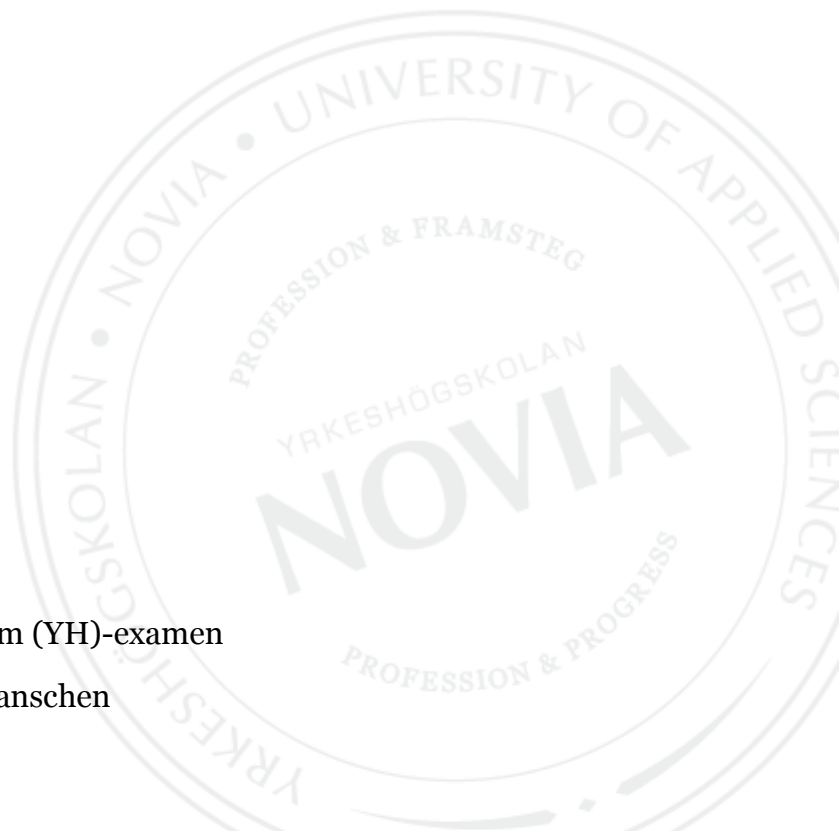
**En praktisk studie om skapandet av verklighetstrogn
skador och olyckor med hjälp av maskering**

Johanna Stenbacka

Examensarbete för Estenom (YH)-examen

Utbildning för Skönhetsbranschen

Vasa 2014

EXAMENSARBETE

Författare: Johanna Stenbacka
Utbildningsprogram och ort: Skönhetsbranschen, Vasa
Handledare: Anna-Lotta Mörk
Jaana Ylimartimo-Nyback

Titel: Post Mortem

- En praktisk studie om skapandet av verklighetstroga skador och olyckor med hjälp av maskering

Hösten 2014

Sidantal 42

Bilagor 0

Sammanfattning

Syftet med detta arbete är att skapa verklighetstroga skador och olycksfall med hjälp av maskering. Detta för att visa att det går att skapa verklighetstroga scenarion med hjälp av maskering. Arbetet kommer vara till nytta för de branschmänniskor som sysslar med eller är intresserad av maskering, till studerande som läromaterial och som personlig portfolio för att visa den egna kunskapen inom området.

I den teoretiska grunden beskrivs skador och olyckor rent generellt och sedan beskrivs varje skada som senare kommer maskeras. Dessa är brännskada, drunkning, förfrysning och misshandel. I den teoretiska grunden skrivs det även om färger, maskering och miljö. Maskering, styling och fotografering används som datainsamlingsmetod och som dataanalysmetod används bildanalys.

I resultatredovisningen presenteras två bilder av varje skada, en helkroppsbild och en närbild. Bilderna tolkas mot den teoretiska grunden och mot den tidigare forskningen. Resultatet visar att det är viktigt att läsa sig in på ämnet i synnerhet när man ska göra någonting att se verklighetstroget ut. Resultatet visar även att det går att skapa verklighetstroga skador med hjälp av maskering.

Språk: svenska Nyckelord: skador, brännskada, drunkning, förfrysning, misshandel, maskering, styling, verklighetstroget

BACHELOR'S THESIS

Author: Johanna Stenbacka
Degree Programme: Beauty and Cosmetics, Vasa
Supervisors: Anna-Lotta Mörk
Jaana Ylimartimo-Nybäck

Title: Post Mortem

- A practical study in the creation of realistic injuries and accidents with the help of makeup

Fall 2014 Number of pages 42 Appendices 0

Summary

The purpose of this thesis is to create realistic injuries and accidents with the help of makeup. This ti show that is is possible to create realistic scenary with makeup. This thesis will be useful for people that work with or are interested in this kind of makeup, for students as basis for education and as a personal portfolio to show off my skills.

In the theoretical ground injuries and accidents are first described generally and then the four injuries that was made for this thesis is described one by one. They are burn injury, drowning, frostbite and assault. In the theroretical ground colous, makeup and environment is also decribed. Makeup, styling ad photography were used as data collection methods and picture analysis were used as the data analysis method.

In the result presentaion two pictures of every injury is shown, one full body and one close-up. The pictures are analyzed and interpreteded towards the theoretical ground and previous research. The result shows that is is very important to read up on the matter especially when you want to do something realistic. The result of this thesis also shows that it is possible to create realistic looking injuries with the help of makeup.

Language: Swedish Key words: injury, burn injury, drowning, frostbite, assault, makeup, styling, realistic

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
2 Syfte	3
3 Teoretisk grund	4
3.1 Skador och olyckor	4
3.1.1 Brännskada	5
3.1.2 Drunkning	7
3.1.3 Förfrysning	9
3.1.4 Misshandel	10
3.2 Maskering	13
3.3 Färger	14
3.4 Miljö	15
4 Tidigare forskning	16
5 Undersökningens genomförande	19
5.1 Maskering	19
5.2 Styling	21
5.3 Fotografering	22
5.4 Bildanalys	23
5.5 Undersökningens praktiska genomförande	24
6 Resultatredovisning och tolkning	26
6.1 Levande bränd	27
6.2 Vaggad av vågorna	30
6.3 Iskall natt	32
6.4 Hårda slag	35

7 Kritisk granskning	37
8 Diskussion	40
Källförteckning	

1 Inledning

”Kvinna hittad svårt brännskadad. Motivet tros vara svartsjuka.”

”Ung kvinna som befarats drunknad hittad vid stranden”

”Försvunnen kvinna hittad i snödriva”

”Man misshandlad till döds i centrum”

Detta är exempel på rubriker som man kan läsa i tidningar. Varje dag sker olyckor, större och mindre, och vi människor börjar nästan bli avtrubbade mot allt våld vi ser på TV eller läser om i tidningarna. Trots detta ska vi inte glömma bort att det vi ser inte är på låtsas utan det är en levande människa som drabbats.

I detta arbete kommer jag att fördjupa mig i fyra olika skador som jag sedan kommer iscensätta med hjälp av maskering. Jag kommer i den kreativa delen fokusera på hur skadorna ser ut och jag kommer fota dem på platser där jag tycker att de passar. Jag valde ett sådant här tema eftersom det puschar min kunskap till en helt ny nivå och jag verkligen får utmana mig själv. Den gemensamma nämnaren för de fyra skadorna som jag kommer göra är att alla är dödsoffer och därmed omkommit av sina skador.

Syftet med detta arbete är att skapa verklighetstroga skador och olycksfall med hjälp av maskering. Detta för att visa att det går att skapa verklighetstroga scenarion med hjälp av maskering. Arbetet kommer vara till nytta för de branskmänniskor som sysslar med eller är intresserad av maskering, till studerande som läromaterial och som personlig portfolio för att visa de egna kunskapen inom området.

I detta arbete sätts min kreativa kompetens och min skicklighet inom maskering på prov. Samtidigt får jag även möjligheten att göra det jag tycker allra mest om, att skapa helheter. Med arbetet kommer jag få använda maskering, styling, fotografering och min egen fantasi för att åstadkomma det slutresultat som jag vill ha.

Namnet på examensarbetet "Post Mortem" är latin och betyder "efter döden". Namnet är passande eftersom det gemensamma för alla maskeringar är att de alla är fotade efter att personen omkommit av sina skador. Termen används inom rättsmedicin och polisväsende och hänvisar ofta till obduktion.

2 Syfte

Syftet med detta arbete är att skapa verklighetstroga skador och olycksfall med hjälp av maskering. Detta för att visa att det går att skapa verklighetstroga scenarion med hjälp av maskering. Arbetet kommer vara till nytta för de branskmänniskor som sysslar med eller är intresserad av maskering, till studerande som läromaterial och som personlig portfolio för att visa den egna kunskapen inom området.

3 Teoretisk grund

I den teoretiska grunden kommer det beskrivas vad som menas med skador och olyckor och hur dessa påverkar kroppen. Jag kommer även redogöra för de olika skadorna som jag sedan kommer använda för min praktiska del. I den teoretiska grunden kommer det beskrivas vad maskering är och färgernas betydelse med relevans för mitt syfte. Det kommer även beskrivas en del om miljön och hur miljön påverkar för att skapa ett scenario.

3.1 Skador och olyckor

Skadors svårighetsgrader varierar precis som medvetenhetsgraden och graden för stress. Även om skadorna och olyckorna är till sin art olika har de gemensamma faktorn att de alla gör så att offren befinner sig i psykisk, fysisk, social eller andlig stress. (Gulbrandsen & Stubberud, 2009, s.19)

Man definierar skador och olyckor som akuta eller kritiska. Akuta har plötsligt uppstått exempelvis ett akut sjukdomsanfall. Kritiska menar att situationen är väldigt allvarligt och i de flesta fallen livshotande. (Gulbranden & Stubberud, 2009, s.19)

Olyckors omfattning beror på hur platsen ser ut och vad det är frågan om för olycka. Risker för en stor olycka, så kallad masskadeolycka, ökar om det handlar om läckande gas, tankläckage eller brand. Var olyckan skett och under vilka förhållanden spelar också stor roll på storleken och spridningen. (Degervik & Nord, 1990, s. 28)

Platsen där en skada eller olycka skett kallas skadeplats eller skadeområde. Om det på denna plats finns risk för ytterligare skador exempelvis ras så kallas platsen även för riskzon. För att få vistas på dessa skadeplatser krävs det att man har specialutrustning som exempelvis andningsskydd och speciella skyddskläder. (Degervik & Nord, 1990, s. 8)

Vid en olycksplats med många skadade delas skadekort ut för att hjälpa räddningsarbetarna med vem som fått vård, vilken typ av vård som givits, om ytterligare vård behöver ges om vem som ännu behöver vård. Dessa skadekort är i olika färger beroende på hur patientens situation är. Rött är mycket brådskande, gult är mindre brådskande, grönt betyder att patienten kan vänta och vitt eller svart betyder att personen är död. Korten fästs på den skadade så de är lätta att se. (Degervik & Nord, 1990, s. 11 – 12)

Vid en värre skada eller olycka hamnar kroppen i chocktillstånd. Detta betyder att kroppen inte kan upprätthålla en normal blodströmning till cellerna. Detta leder till att syre- och näringstillförseln i kroppen blir otillräcklig och slaggprodukter börjar samlas i vävnaderna. Om inte chocken behandlas så skadas och dör cellerna. (Degervik & Nord, 1990, s. 47)

3.1.1 Brännskada

Brännskador brukar delas upp i tre olika kategorier. De är första, andra och tredje gradens brännskada. En första gradens brännskada är en skada i det allra yttersta hudlagret, epidermis, och brukar omfatta smärta, rodnad och svullnad. Första gradens brännskada kommer av bland annat överexponering av solen eller att man utsatt huden för till exempel ånga. (Degervik & Nord, 1990, s. 72)

Andra gradens brännskada innebär att det yttersta hudlagret, epidermis, och det mellersta hudlagret, dermis, har blivit skadat. Vid andra gradens brännskada blir de brända delarna mycket svullna, smärta och har stark rodnad. Vid andra gradens brännskada bildas även vätskefyllda blåsor vid det brända området. Andra gradens brännskada kan orsakas av skällning med hett vatten eller att personen har utsatts för het ånga. (Degervik & Nord, 1990, s. 72)

Vid tredje gradens brännskada har alla hudlager påverkats och hudens vävnad har dött. Är fallet mycket allvarligt så har även underliggande vävnad tagit skada. Området som

drabbas blir färgat svart och förkolnat och man ser kärnen där blodet koagulerar. Vissa delar av huden får vid en tredje gradens brännskada även en vitaktig nyans som påminner om pergament. När huden utsatts för en sådan här allvarlig brännskada reagerar den inte längre på smärta. Orsaken till en tredje gradens brännskada kan vara att huden utsatts för direkt eld eller kemisk värme. Vid en tredje gradens brännskada kommer även huden runt omkring det brännskadade området att ha drabbats av första och andra gradens brännskador. Förutom första, andra och tredje gradens brännskador finns det även fjärde och femte gradens. Dessa är ovanligare. I fjärde gradens brännskada har förutom huden också musklerna drabbats. I femte gradens drabbas också benvävnaden. (Degervik & Nord, 1990, s. 72; Medikon, 2008, s. 190)

Hur allvarlig en brännskada blir beror på temperatur, exponeringstid och hudens tjocklek. Barn och äldre har tunnare hud än vad en frisk vuxen har så därför drabbas barn och äldre snabbare av allvarligare brännskador. För att bedöma hur allvarlig brännskadan är och prioritera hur snabbt den behöver vårdas ser man på brännskadans djup, omfattning, lokalisering, personens ålder och om personen har övriga skador. (Gulbrandsen & Stubberud, 2009, s. 522; Degervik & Nord, 1990, s. 71)

Man beräknar omfattningen av brännskador på kroppen enligt nioprocentsregeln. Enligt denna regel utgör huvudet 9 %, vardera arm 9 %, benen 18 %, de genitala områdena 1 % och överkroppens fram- och baksida 36 %. Denna regel tillämpas endast på vuxna eftersom på barn är till exempel huvudet i proportion större än kroppen. (Degervik & Nord, 1990, s. 73)

Vid stora och omfattande brännskador reagerar kroppen med att gå in i hypovolemisk chock. Detta betyder att blodmängden i venerna är för liten i förhållandevis till blodbanornas volym. Detta leder till att hjärtat får för lite blod att jobba med och normalcirkulationen kan inte upprätthållas. Denna chocktyp förekommer även vid stora och djupa sårskador. (Degervik & Nord, 1990, s. 47)

3.1.2 Drunkning

När en person hamnar under vatten kippar denne automatiskt efter andan. Detta leder till aspiration, det vill säga ett tillstånd när någonting åker genom luftstrupen istället för matstrupen. Personen börjar efter detta att hyperventilera, får förhöjd andning, och koldioxidhalten i blodet sjunker under normalvärdet. När detta händer får personen kramp. (Lennquist, 2009, s. 276)

Vattnets temperatur är avgörande för hur länge en person kan klara sig under vatten eftersom en låg vattentemperatur ökar längden för hur länge en människa kan hålla andan. Kroppen kräver mindre syre vid låga temperaturer för att hålla värmen bättre. Alla som faller offer för drunkningsolyckor har inte vattenfyllda lungor. Detta beror på ett tillstånd som heter laryngospasm som är en sorts spasm som påverkar stämbanden och därmed skyddar lungorna från vattenintag. (Lennquist, 2009, s. 276)

En annan orsak till drunkning är så kallad torrdrunkning. Har offret drabbats av torrdrunkning finns det inget spår av vatten i lungorna. Detta beror på att det uppstår en reflex i svalget, en sorts kramp, för att skydda mot vattnet. Detta leder till ett stopp för andningen och död i form av syrebrist. (Medikon, 2008, s. 282)

Vid en fartygsolycka där någon hamnar i vattnet kan risken för drunkning åtgärdas tack vare risken för nedkylning, speciellt i våra farvatten. En person som blir nedkyld i vatten ökar risken att drunkna men samtidigt tack vare nedkylningen klarar sig personen i fråga längre under vatten än vad en icke-nedkyld person skulle göra. Detta beror på att nedkylningen sänker vår metaboliska aktivitet och detta leder till att vävnadernas behov av syre minskar. (Lennquist, 2009, s. 265)

Om personen legat mindre än en timme under vattenytan görs hjärt- och lungräddning. Ju längre tid en person ligger under vattenytan desto större blir risken för skador på det neurologiska systemet. (Lennquist, 2009, s.276)

Vid en obduktion finns det vissa saker man ser på för att avgöra om en person har drunknat. Man ser på om det finns vit fradga vid näsa och min, om personen med ett krampaktigt grepp håller fast i stenar eller sjögräs eller dylikt, fradga i lungorna eller luftvägarna, om lungorna är vattenfyllda, om det finns vatten i magen eller tarmarna och om man hittar alger i vävnaden. (Rao, 2013)

Om kroppen fortsätter ligga i vatten visas missfärgningar på huden vid huvud, nacke och bröst. Kroppens förruttelse börjar också på dessa ställen. Vid skalpen börjar oftast lätta blödningar. Blodet i venerna blir mera flytande och vattnet i lungsäckarna ökar succesivt. Ju mera kroppen förruttar desto svårare blir det att avgöra dödsorsaken. När lungorna helt fyllda med vatten kollapsar de och det bildas fradga i luftrören. Efter tre till fyra dagar i vattnen börjar alger sätta sig på huden och täcker in den. (Rao, 2013)

Eftersom det kan vara väldigt svårt att avgöra hur länge en kropp legat i vatten finns det en del tecken en rättsläkare ser på när denne gör av obduktion av kroppen. Man ser på ögonen om en person dött i vattnet eller på land. En person som drunknat har öppna ögon som nästan ser livliga ut. Om personen legat i vatten mellan 1-2 timmar så ser man på huden att den börjar skrynkla sig, likt det man ser på personer som badat en längre stund. Om personen ligger längre än detta börjar huden långsamt skalas av från händer och fötter. (How to determine a drowning victim's time of death, 2014)

I en drunkningsolycka skiljer man mellan klinisk och biologisk död. I klinisk död innebär det att personens andning och cirkulation avstannar. Personen får med andra ord hjärtstillestånd. Detta leder till att kroppens organ inte får det syrefyllda blod som de behöver vilket leder till att de inre organen stängs av. På grund av syrebristen antar huden en blå ton. Detta speciellt vid läpparna och fingertopparna. Kroppen börjar även se styv ut. Efter fyra minuter eller längre i detta tillstånd börjar hjärnceller dö och permanenta hjärnskador uppstår. Detta tillstånd benämns som biologisk död. (Jeff Ellis & Associates, 2014)

3.1.3 Förfrysning

Kylskada innebär att ett lokalt område på kroppen har sänkt temperatur och iskristaller bildas i de kylskadade vävnaderna. Detta i jämförelsevis med en nedkylning som innebär att hela kroppen blir nedkyld. Till en början upplevs en kylskada som en lätt stickande smärta på lokala områden. Detta övergår sedan till att huden domnar och blir känslolös och till färgen blir huden vaxblek. Den nerkylda får inte värmas för snabbt då detta leder till att det kalla blodet når hjärtat. Blodet innehåller alldeles för mycket av ämnet kalium och detta påverkar hjärtats rytm negativt. Detta kan leda till kammarflimmer som sedan kan leda till döden. När hudtemperaturen är endast +10 grader Celsius blir hjärnans temperaturcentrum felinformerat från hudens receptorer. Personen upplever värme istället för kyla och vill börja klä av sig. (Lennquist, 2009, s. 278; Degervik & Nord, 1990, s. 70)

Man skiljer på två olika grupper av kylskador, förfrysning och KFI – skador. Förfrysningar inträffar vid temperaturer under 0 grader Celsius. Här är kylans dominerande effekt direkt på cellen. Vid KFI – skador, som står för Kyla – Fukt – Immobilisation, kan skadorna uppstå även vid flera plusgrader. Här är nedsatt perifer cirkulation och sekundära effekter de dominerande skadorna. Detta betyder att blodcirkulationen blir långsammare och följdskadorna är de som man ska oroa sig för. KFI – skador uppkommer när man under en längre tid vistats i ett kyligt och fuktigt klimat med lång immobilisation. Exempel på KFI – skador är skyttegravsfot eller livbåtsfot. (Lennquist, 2009, s. 277)

Kylskador uppkommer till följd av att den egna tillförande värmegivande cirkulationen inte räcker till eller när den lokala värmeförlusten ökar så det uppstår en nettovärmeförlust. Hur snabbt kylskadan uppstår beror på hur stor obalansen blir mellan värmeförlust och värmeförlust och hur länge detta förhållande kvarstår. (Lennquist, 2009, s. 277)

Förlust av värme sker genom kontakt med någonting kallt såsom luft, mark, vatten, snö, is eller metall, strömning genom luft eller vatten, strålning från bar hud och avdunstning i form av omvandling av vatten till ånga huvudsakligen genom andningen. Vid påbörjade kylskador där kroppsvärmen inte kan kompensera för nedkylningen så är det främst de

yttre delarna av extremiteterna som drabbas det vill säga tår, fötter, fingrar och händer. (Lennquist, 2009, s. 277)

Symptomet på kylskada är känselbortfall, blekhet, kyla och förhårdnader. Vid ovarsam behandling av kylskador är risken för mekanisk skada på cellerna överhängande. Man brukar säga att ju hårdare kylskadan är desto djupare har den gått. (Degervik & Nord, 1990, s. 70)

Man skiljer mellan ytlig förfrysning och djup förfrysning. Vid ytlig förfrysning kan skadan lätt tinas med egen eller någon annans värme och det blir inga bestående skador på hudvävnaden. Vid djup förfrysning blir huden hård och när detta område sedan tinas blir huden röd och svullen och stora, vätskefyllda blåsor bildas. Blåsorna kan vara antingen vätskefyllda eller blodfyllda. De vätskefyllda blåsorna är fyllda med en klar och en genomskinlig vätska som kallas sekret. De vätskefyllda blåsorna är ett bra tecken för de tyder på att skadan kommer att läka medan de blodfyllda visar att skadan gått djupare och risken för vävnadsförlust blir större. Ju större blåsorna är desto bättre och chansen att personen blir helt återställd ökar. (Lennquist, 2009, s. 278).

I den svåraste graden av djup förfrysning blir huden inte rodnande och blåsor bildas inte. Istället förblir huden kall och får en blå eller purpurfärgad nyans. Detta tillstånd kallas cyanotiskt. Vid dessa extremfall mumifieras huden inom några dagar och man ser en tydlig gräns mellan levande och död vävnad (Lennquist, 2009, s. 278)

3.1.4 Misshandel

Misshandel är en typ av fysiskt våld. Men innan man kan förklara våld som fenomen är måste man veta vad våld som ord är. Beroende på vilken typ av våld går det att definiera den.

Det förekommer olika typer av våld såsom fysiskt, psykiskt, materiellt och sexuellt våld. Enligt Isdal (2001, s. 33) kan man enklast definiera våld som; ”Våld är varje användande av fysisk makt för att skada andra”. (Isdal, 2001, s. 33)

Med fysiskt våld och fysisk misshandel innebär all sorts smärta, skada, skrämsel eller kränkningar som påverkar en annan människa från att avstå från något han eller hon vill göra eller som tvingar denne att göra något. Fysiskt våld är därför ett väldigt brett ämne. (Isdal, 2001, s. 41)

Våld har tre aktörer, offret, utövaren och observatören. Dessa tre aktörer upplever våldet på olika sätt eftersom de ser det från olika perspektiv. De tre parterna ser olika på situationen beroende på vilka känslor situationen triggas. Gemensamt för dem är att våld föder våld (Isdal, 2001, s. 135)

Bland fall med fysiskt våld hör skador på extremiteterna, utskjutande kroppsdelar framför allt armar och ben, till de allra vanligaste. Denna typ av skador innefattar oftast 60 – 70 % av det totala antalet skador orsakade av fysiskt våld. Skador som förekommer på extremiteterna vid fysiskt våld är större yttre blödningar, sår eller mjukdelsskador, fraktur eller leddskador, rörelsesmärta, ömhet, svullnad och påverkad nerv- och kärlfunktion nedanför skadan. (Lennquist, 2009, s. 225 - 226)

Man delar in skadorna vid fysiskt våld i två kategorier. Penetrerande och icke – penetrerande skador. Precis som namnen säger är penetrerande skador sådana skador som gått igenom huden och kommit in i kroppen. Hit hör sårskador, stickskador och pålningskador. Till de icke – penetrerande skadorna hör skador av ”trubbigt” våld som slag, stötar, kollisioner och fall. Multipla skador avser att en person har mer än en allvarlig skada på kroppen eller på något organ. Multipla skador är orsakade av samma energikälla, till exempel slag och sprakar som gett frakturer, skallskador eller skador på organen. (Lennquist, 2009, 200, 203; Degervik & Nord, 1990, s. 54)

Sårskador är i vardagen väldigt enkla skador och därför och därför får dessa lägst prioritet vid behandling. En sårskada kan vara väldigt nersmutsad, kontaminerad, och därför är det viktigt att rengöra dem och avlägsna död vävnad. Om detta inte görs är risken för infektion väldigt stor. Blödningar sker från olika typer av kärl som heter vener, artärer och kapillärer. Vid en blödning är en blandning av venös och kapillär blödning vanligast. (Lennquist, 2009, s. 200 – 201; Degervik & Nord, 1990, s. 46)

Skallskador kan vara antingen öppna eller slutna. Vid öppna skallskador har hjärnan kontakt med ytterluften och risken för kontaminering är stor. Vid en öppen skallskada är skallbenet trasigt antingen via en spricka eller krossfraktur. Vid slutna skallskada är risken stor för inklämning som sedan leder till tryck på hjärnan. (Degervik & Nord, 1990, s. 54-55)

Toraxskador är skador som riktas mot övre bröstkorgen och främst revbenen. Vid revbensfraktur där flera revben skadas är risken stor för lungpunktering vilket leder till svårigheter att andas och kvävningsskänslor. (Degervik & Nord, 1990, s. 57)

Benbrott ser olika ut beroende på hur benet har knäckts. Om benet vrids av blir frakturen en tvär- eller spiralfraktur. Däremot om det knäcks på grund av hårt och direkt våld uppstår en kross- eller splitterfraktur. Med varje fraktur oberoende av art följer alltid en mjukdelsskada. Detta betyder en skada på blodkärlen, nerverna, musklerna, fettvävnaden och huden. Man skiljer på öppen fraktur, vilket innebär att huden är trasig och frakturen syns, slutna fraktur, där huden är hel och multipla frakturer där det handlar om flera än två frakturer. (Degervik & Nord, 1990, s. 63)

Blåmärken eller hematomer uppstår vid våld mot kroppen och syns inledningsvis som en blåaktig missfärgning på huden. Den röda färgen som blodet har förändras genom ljusabsorption vid passagen genom huden. Blåmärket skiftar färg efter en tid eftersom blodet suggs upp, resorberas. Blåmärken skiftar från rött, blått, brunaktig, grön och gul. (Medikon, 2008, s. 178)

3.2 Maskering

Smink är det man applicerar i ansiktet eller på kroppen när du gör en maskering. En mask är ett vidare begrepp från detta och som står för vårt ansikte utåt. Begreppet ”att hålla masken” kommer från maskeringsvärlden och innebär att du vill visa en bild av dig själv utåt. Kort förklarar vill man alltså med hjälp av maskering skapa en ny bild. (Lindgren, 1986, s. 6)

Man kan uppnå många maskeringar genom att forma och färga direkt på huden. De allra vanligaste maskeringarna görs på detta sätt. Genom att framhäva vissa partier med ljusa färger och dölja andra partier med mörka färger kan man skapa ett helt nytt ansikte. Man kan även använda olika vaxer och annat för att bygga på och göra vissa delar mera utskjutande än andra till exempel genom att göra en längre näsa eller göra sår. (Delamar, 2003, s. 187)

De faktorerna som är grunden för en lyckad maskering är planeringen, förberedelsen och förutsägelsen. En maskering som är gjord i all hast och som inte innefattar någon särskild planering eller förberedelse blir sällan lyckad och börjar lätt se slarvig ut och en slarvigt gjord maskering ser inte bra ut, speciellt inte en sådan där fokusen ska ligga på välgjorda detaljer. Har man en noggrann planering, har övat på förhand och är beredd på vad som kan hända så blir det oftast lyckat. (Broe, 1984, s. 8)

För en maskör kan man dela upp arbetet i två olika arbetsfält. Maskering för teater och maskering för TV eller film. Arbetena skiljer sig åt på det sättet att på en teater så jobbar man främst med grundarbetet och lär sedan ut åt skådespelarna hur de ska göra det medan maskeringarna för film eller TV, där maskeringarna hamnar i närbild jämförelsevis med teaterscenen, gör maskören under hela produktionsförloppet. (Swinfield, 2000, s. 6 – 7)

3.3 Färger

I vilket område som helst där färg finns med märker man hur stark dess betydelse är. Om man gör en undersökning och vill vinkla deltagarna till att svara ett visst svar så används blått eftersom det är mera lockande än till exempel gult.(Nilson, 2004, s. 86)

Färgerna finns i ljuset. I ofärgat vitt ljus är färgerna dolda. Det är först när ljuset träffar en färgad yta som vi ser det som färg. Om vi bryter en stråle av vitt ljus genom en glasprisma får vi en regnbåge av färger. Ordningen i denna regnbåge bestäms utifrån färgernas våglängd. Rött har den kortaste, sedan kommer orange, gult, grönt blått, indigo och till sist violett. Färgerna i denna regnbåge kallas färgspektra eller spektralfärger. Bryter man dessa regnbågsfärger genom ytterligare en prisma blir resultatet vitt ljus.(Nilson, 2004, s. 14)

Färger som möts påverkar varandra. En ljus färg ser till exempel ljusare ut om den placeras bredvid en mörk medan den ter sig mörkare om den placeras bredvid en färg som är ännu ljusare. När man pratar om kontrastfärger menar man färger som är så olika varandra som möjligt. Här räknas rött och grönt, gult och violett och orange och blått. Rött, blått och gult är de tre färger som räknas till våra grundfärger.(Nilson, 2004, s. 60)

Färgerna hjälper oss skapa stämning. Lätta och glada färger som rött och gult skapar en upprymd stämning medan färger som är mörkare och matta ger helt andra signaler. Olika färger förknippas oftast med olika saker och känslor. Rött förknippas med kärlek och passion. Blått förknippas med respektfullhet men också längtan, vemod och melankoli. Gult symboliserar glädje. Svart symboliserar sorg och död och vitt symboliserar renhet och oskuldsfullhet. De flesta ljusa färgerna förknippas med kvinnlighet och de mörka med manlighet. I vissa delar av världen har färgerna helt andra betydelse till exempel att gult symboliserar falskhet och svart står för liv. (Bergström, 2009, s. 257)

När man använder färg i smink så lurar man egentligen ögat att uppfatta andra former och färger än de verkliga. Detta görs genom färgblandning och färgfördrivning. I färgblandning

används de fyra grundfärgerna gult, grönt, rött och blått. Även om grönt inte vanligtvis räknas till en grundfärg eftersom den är en kombination av blått och gult används den i färgblandningen eftersom den är motsatsen till rött. I färgtonskretsen i färgblandningen är blått och grönt kalla färger medan rött och gult är varma färger. Nyanser av blått, rött, gult och grönt används i sminkningar för att täcka missfärgningar. (Lindgren, 1986, s.35)

Med färgfördrivning menar man att tona en färg in i en annan färg. Detta kan gälla fördrivningar av samma färg men att gå från mörkt till ljust eller fördrivningar av olika färger genom att låta dem flyta in i varandra. Färgfördrivning är till nytta för att skapa exempelvis sotningar. (Lindgren, 1986, s.36)

Om man inte har tillgång till en redan existerande färg så kan man blanda till den. Detta kan man göra genom att använda sig av de tre grundfärgerna rött, blått och gult. Från dessa kan man få sekundärfärgerna orange, grönt och violett. När man har alla dessa färger kan man blanda vilken färg man än vill som finns i vårt färgspektrum. Man ska dock komma ihåg att nyansen på färgen man vill blanda till inte kommer vara lika stark som om man skulle ta den direkt från en färgpalett. När man blandar till en färg mister man alltid en del av färgintensiteten. (Corson, 2009, s. 12)

3.4 Miljö

Potentialen i ett motiv avgörs av betraktarens attraktion och vilka intryck det ger. För att få fram önskad färg, struktur, form, gestalt och mönster i bilden måste man beakta ljuset. Även kompositionen och fotograferingspunkten är viktiga. Målet är att visa bilden på det mest effektiva och berättande viset. (Hedgecoe, 2006, s.34)

För en miljö till ett scenario är färgerna och valet av dessa viktiga. Vill man skapa en harmonisk och trivsamt miljö är färger i samma palett att eftersträva. Är målet däremot att

skapa någonting icke harmoniskt är skarpa kontraster någonting att eftersträva. (Hedgecoe, 2006, s. 38)

Vilken ton man väljer till sin miljö spelar in på hur bilden sedan upplevs. Är majoriteten mörka toner upplevs miljön som dämpad och har någonting illavarslande över sig. Är det mest ljusa toner upplevs bilden som klar och trevlig. Dessa toner anspelar mycket på svart och vitt men de fungerar med vilka färger som helst. (Hedgecoe, 2006, s. 44 – 45)

När man söker miljön till ett scenario eller en bild är det till en fördel att ordentligt studera platsen. De handlar om att lägga märke till sådant som finns runt omkring för att skapa den rätta känslan. När man sedan väl valt miljön och placerat sitt motiv ska man arbeta med det. Det gäller att hitta varifrån ljuset och skuggorna kommer för att skapa känslan. Om det är någonting särskilt i bakgrunden som man måste ha med eller som inte alls behöver få komma med. Vinkeln i förhållande till miljön är alltså en betydande del för att lyckas. (Barr, 2009, s. 33, 39)

4 Tidigare forskning

Litteratur har sökts på Vasa stadsbibliotek och Tritonia. Tidigare forskning har sökts på databaserna Proquest, EBSCO, Google Scholar och Theseus. Litteratur och forskningar har hittats via Vasa stadsbibliotek, Tritonia, Proquest, Google Scholar, Theseus och Svenska YLE. Jag har använt sökorden skador, olyckor, brännskador, burn injury, frostbite, physical abuse, maskering, våld, färger.

Världshälsoorganisationen WHO (2002) har undersökt med hjälp av Global Burden of Disease 2000 projektet olika skador runt om i världen. De skriver att brännskador på huden förekommer då cellerna i ett eller flera av hudlagren skadas av het vätska, het yta, eld,

elektricitet, solens strålar, radioaktivitet eller kemikalier men att även skador orsakade av inandning av rök även det räknas som brännskador.

Macauley, Heggens och Robson (1990) skriver i en artikel om sätt att förhindra allt för stor skada på vävnaden vid frostsador. Snabbuppvärmning av huden gör att man undviker direkt cellulär skada. Selektivt behandlande av blåsor hjälper till att skydda de övriga hudlagren och behandling med Aloe Vera gel minskar utsöndringen av tromboxan, signalsubstanser, vid vävnadsskada.

American Public Health Association (1996) undersökte varför män har större benägenhet att drunkna än kvinnor och vilka faktorer som bidrar till större risk för drunkning. Faktorerna är hur ofta man vistas vid vatten, hur ofta man gör vattenaktiviteter där det finns risk att man hamnar under ytan, simträning och tillgång till detta, risktagande vid vatten samt alkoholintagande på och vid vatten. Undersökningen visade att män i större grad vistades vid vatten, tog större risker och drack alkohol i samband med risktagande vid vatten.

Krokvik (2013) har i sitt examensarbete undersökt om män som offer för våld i parförhållanden. Resultatet visar att män som är offer för våld i ett parförhållande finns men att de utsätts oftare för psykiskt våld istället för fysiskt. Resultatet visar även att män är mindre benägna att söka hjälp för våldet på grund av skamkänslor och hjälp sökes om våldet eskalerar till fysiskt våld.

Bodbacka (2012) har i sitt examensarbete skrivit om hur man gestaltar olika typer av sagokarakterer med hjälp av maskering och hur betydelsefull miljön är för gestaltandet av dessa. Resultatet visar att det är viktigt att läsa sig in på ämnet för att få en tydlig bild av hur karaktärerna ser ut samt att miljön spelar en betydande roll för karaktärernas trovärdighet. Resultatet visar även att tid på dygnet, rekvisita och färger är viktiga faktorer för att karaktärerna ska bli så trovärdiga som möjligt.

Nordström och Svanfors (2012) har i sitt examensarbete stylat och fotograferat fem modeller enligt fem sagokaraktärer. Detta för att visa hur man kreativt tolkar sagokaraktärer på ett nytt sätt. Resultatet visar att för att lyckas skapa nytolkningar av sagokaraktärerna ska man undvika att förlita sig på stereotyperna. Resultatet visar också att för att en styling ska vara lyckad ska sminket, kläderna och håret skapa en helhet och inget ska vara viktigare än det andra.

European Union Agency for fundamental rights (2014) har gjort en undersökning om våld mot kvinnor som omfattar hela EU. Resultatet visar att 33 % av svarsdeltagarna har upplevt fysiskt eller sexuellt våld efter 15 års ålder. 8 % av dessa hade utsatts under de senaste 12 månaderna innan undersökningen gjordes. I Finland har 30 % av kvinnorna upplevt våld av en nuvarande eller före detta partner. Under de senaste 12 månaderna innan undersökningen hade 11 % av dessa upplevt våld.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att Världshälsoorganisationen WHO (2002) beskriver i sin rapport Global Burden of Disease 2000 att brännskador kan förekomma på huden och drabba ett eller flera av hudlagren på grund av en hel del orsaker såsom eld eller het vätska. Macauley, Heggors och Robson (1990) skriver att för att förhindra allt för stora frostsador på vävnaden är snabbuppvärmning ett bra sätt för att undvika allt för stor cellulär skada. American Public Health Association (1996) undersökte varför män har större benägenhet att drunkna jämfört med kvinnor. De undersökte även vilka faktorer som bidrar till drunkningen bland män och konstaterade att det berodde på hur ofta man vistades vid vatten, hur ofta man utförde vattenaktiviteter som kunde resultera i att man hamnar under vatten samt möjligheten till simundervisning. American Public Health Association (1996) kom även fram till att män är större risktagare då det kommer till vattenaktiviteter och i flera fall är alkohol inblandat. Krokvik (2013) har i sitt examensarbete undersökt män som offer för våld i parrelationer och kommit fram till att det oftare handlar om verbalt och psykiskt våld än fysiskt våld. Krokvik (2013) undersökte även att män är mindre villiga att söka hjälp då de blir utsatta för våld i en parrelation. I Bodbackas (2012) resultat visas det att det är viktigt att läsa sig in på ämnet för att kunna skapa verklighetstroga karaktärer. Resultatet visar även att tid på dygnet och rekvisita spelar en avgörande roll för slutprodukten. Enligt Nordström och Svanfors (2012) ska man undvika att förlita sig på stereotyper då det kommer till att skapa nya karaktärer baserat på

gamla sagor. Det är även viktigt att låta allting bli en helhet och inte låta någondera av stylingen bli den viktigare biten. I en undersökning gjord av European Union Agency for fundamental rights (2014) om våld mot kvinnor i EU så visas det att upp till 33 % har upplevt fysiskt eller sexuellt våld efter 15 års ålder. I Finland svarade kvinnorna att 30 % hade upplevt våld av en nuvarande eller före detta partner. Av dessa 30 % svarade 11 % att våldet ägt rum inom de senaste 12 månaderna.

5 Undersökningens genomförande

Den här undersökningen baserar sig på den teoretiska grunden och tidigare forskning. När jag skapade de fyra maskeringarna användes datainsamlingsmetoderna maskering, styling och fotografering. Som dataanalysmetod användes bildanalys. Datainsamlingsmetoderna, dataanalysmetoden samt studiens praktiska genomförande kommer tas upp i detta kapitel.

5.1 Maskering

För en lyckad maskering är det viktigt att tänka på karaktärens kön, ålder, vilken situation karaktären befinner sig i samt fysiologiska förutsättningar. Ansiktets och kroppens anatomi är viktigt att känna till för maskören eftersom dessa hjälper till att definiera formerna. (Lindgren, 1986, s.30)

Det finns sju olika ansiktsformer och dessa ska man ta i beaktande när man gör en maskering. Ansiktsformerna är oval, rund, avlång, fyrkantig, hjärtformad, diamantformad och rektangulär. Både håret och maskeringen ska göras så den passar modellens ansikte (Delamar, 2003, s.10-11)

Innan man applicerar foundation eller underlagskräm är det viktigt att använda en toner som är lämplig för hudtypen. Efter detta applicerats ska man applicera en fuktighetskräm. Detta ska man göra minst en halvtimme innan man sätter foundation så den hinner sjunka in i huden ordentligt och inte gör exempelvis flytande foundations kladdigare. (Swinfield, 2000, s. 7)

Material som en maskör använder vid makeup är rengöringsprodukter, foundation eller underlagskrämer, täckningskrämer, puder, rouger, ögonskuggor, ögonbrynsfärger, ögonpennor eller eyeliners, mascara och läppfärger såsom läppstift eller läppglans. Vidare kan man även använda lösögonfransar. (Delamar, 2003, s.24)

Vid en maskering används, förutom ovanstående, även lösa delar. Detta kan vara lösnäsor eller öron. Vid en maskerings används också mera vattenbaserade färger. Även delar gjorda i latex eller silikon används. För att ändra ögonfärgen används färgade kontaktlinser. Behöver man förändra ett ansikte tredimensionellt används vax för att skulptera direkt på huden. Vill man spara tid på detta är färdigt tillverkade lösa delar mera användbara. Låtsasblod används för att göra sår och annat mera realistiska. (Lindgren, 1986, s.74, 76, 78 - 79)

Förutom produkterna är det verktygen viktiga för maskören. Material som en maskör har nytta av är penslar av olika storlekar och former, vaddlappar och bomullstussar, svampar för applicering av underlagskrämer och puderpuffar för applicering av puder. För fransarna behövs en ögonfransböjare. För att skydda modellens kläder ska man ha en kappa att trä om. (Lindgren, 1986. s. 39)

5.2 Styling

När man gör en styling är det viktigt att tänka på att kläderna ska passa den egna personligheten och hur man är som person. Man ska alltså inte se på trenderna vid en styling utan på sig själv. Stil är ingenting man föds med, det förvärvar man. (Berghult, 2002, s. 6-7)

När man börjar göra en styling ska man först se på kroppsformen. Det finns sex stycken olika kroppsformer som man brukar benämna. De är utpräglad rak, rak, rak mjuk, mjuk rak, lätt kurvig och kurvig. Man kan även benämna kroppsformerna som den upp- och nervända triangeln, rak figur, mjuk rak figur, kantig päronform, kurvig päronform, timglasform och rund form. Benämner man dem enligt detta system är kroppsformerna sju till antalet. Att veta vilken kroppsform man är kommer till stor nytta när man ska välja kläder för att avgöra vilka som passar bäst. (Pooser, 1987, s. 15 – 19; Spillane, 1991, s. 73 - 79)

För att en styling ska bli lyckad är det en god idé att se vilken färgpalett man tillhör. Detta görs genom en färganalys. Under en färganalys bedömer man noggrant de naturliga färgerna på ögon, hud och hår och detta avgör sedan vilka färger som klär en bäst. Färgerna delas upp i fyra årstider, vår, sommar, höst och vinter, där våren och hösten har varma färger och sommaren och vintern har kalla färger. När kläder och makeup stämmer överens blir effekten naturlig. Nyanserna inom varje årstidspalett passar ihop med varandra och helhetsintrycket blir därför vackert. (Spillane, 1991, s. 20)

Vid styling av karaktär utgår man bland annat från karaktärens historia, fysiska attribut, bakgrund, personlighet och omgivning. När man studerat alla dessa aspekter hos den karaktär man vill skapa så kan man sedan göra en visuell helhet av karaktären. (Corson, Gore Norcross & Glavan, 2009, s. 17)

5.3 Fotografering

För att bilden man fotograferar ska bli spännande och stämma överens med bildens syfte måste bildkompositionen fungera. Oavsett utsnitt och format måste bilden få en ordnad komposition. Med bildstruktur och bildkomposition avses en sammanhängande inre uppbyggnad av bilden. Det finns många olika sätt för bildkomposition som alla lämpar sig för olika bilder. (Bergström, 2009, s. 180)

En bild kan komponeras symmetriskt eller asymmetriskt. I symmetrisk eller axial komposition sätter man huvudmotivet i mitten på bilden. Man låter bilden vara symmetrisk eftersom fokusen hamnar mitt på bilden. Människan föredrar symmetri. Bilder med axial komposition utstrålar lugn, harmoni och kraft. I en asymmetrisk komposition placeras huvudmotivet antingen till vänster eller till höger på bilden. Bilden blir genast mera dynamisk med en asymmetrisk komposition. (Bergström, 2009, s. 181)

En fotograf kan också välja att dela in sin bildkomposition i tredjedelssnittet eller The Rule of Thirds som det också kallas. Man drar antingen två streck så bilden delas in i tre delar eller fyra streck så bilden delas in i nio. Många moderna systemkameror har färdigt denna funktion. Detta förenklar processen att skapa en intressant uppbyggnad i bilden. Vill man framhäva en viss del i bilden, till exempel ett ansikte, placeras detta i ett av kryssen som skapas av rutnätet. (Bergström, 2009, s. 182 – 183)

En fotograf måste lägga ner stort arbete i bildens kraftfält för att den alls ska nå ut till betraktaren. De tre kraftfälten i bilderna är utsnittet, kompositionen och innehållet. Om man vid fotograferingen tänker på dessa blir bilden dynamisk och intressant. Utsnittet innebär att huvudmotivet på bilden fångas. Kompositionen ska göra bilden attraherande och tilltalande. Innehållet ska matcha den betydelse och mening som fotografen vill åstadkomma. (Bergström, 2004, s. 215)

En annan sak som gör en bild mera intressant och som spelar stor roll för en fotograf är från vilken vinkel man tar bilden. Vinkeln i bilden hjälper fotografen att skapa stämning, hur mycket ljus man får med i bilden och hur mycket av bakgrunden som syns i bilden. Vinkeln hjälper också till att förvränga storleken på föremålen i bilden. Beroende på om man har en hög eller låg vinkel kan ett föremål se stort eller litet ut. Vill man trots detta att personen som ser på bilden ska få en tydlig bild av storleken på motivet kan man ta med ett föremål i förgrunden. (Karhula, 2006, s. 69)

5.4 Bildanalys

När man analyserar en bild sönderdelar man den som helhet för att kunna analysera och förstå delarna. Man vill förstå hur delarna hänger ihop med varandra och hur de hänger ihop med helheten. Dock finns det en utbredd ovilja för vissa att analysera en bild. Många är skeptiska till plocka sönder en bild för de vill uppleva den som en helhet och inte som delar av en helhet. Man nöjer sig med att konstatera om bilden berör eller inte. (Bergström, 2004, s. 214; Bergström, 2009, s. 210)

Det finns många olika sätt att analysera en bild men gemensamt för dem alla är att man vill få en ny förståelse för bilden, man vill plocka isär den, se på varje del var för sig och sen sätta ihop den igen. En enkel bildanalys går ut på att ställa frågor om bilden. Man vill ha svar om vad bilden föreställer, hur den är uppbyggd, i vilket sammanhang den uppträder, vem den vänder sig till, vem sändaren är och vilket syfte bilden har. När man analyserar en bild ska man försöka att ha både en subjektiv och en objektiv synvinkel. Man ska se bilden från sitt eget perspektiv och vad man själv känner att bilden väcker för känslor men man ska även se bilden från andras perspektiv till exempel sändarens och mottagarens. (Bergström, 2010, s. 145; Bergström, 2004, s. 214)

Man brukar tala om olika perspektiv för bilder som man analyserar. De perspektiven som man oftast benämner är intensionsperspektiv, närperspektiv och receptionsperspektiv. Intensionsperspektiv betyder att man vill ha en tydlig förståelse över bildens mål, budskap

och kontext. Närperspektiv betyder att man ser på fotografens roll över hur han eller hon byggt upp bilden med utsnitt, komposition och innehåll. Receptionsperspektiv kallas även för mottagarens perspektiv och avser hur mottagaren upplever, känner för och tolkar bilden. (Bergström, 2004, s. 215)

En bildanalys kan man göra för sig själv eller tillsammans med andra. De finns inget rätt eller fel sätt att tolka och analysera en bild eftersom det sist och slutligen handlar om personliga värderingar. (Nationalmuseum, 2009)

5.5 Undersökningens praktiska genomförande

Jag har valt att maskera fyra olika skadescenarier. De är en brännskada, en drunkningsolycka, en förfrysning och ett misshandelsfall. Gemensamt för alla dessa är att alla har dött av sina respektive skador. Skadorna fotograferades i passande miljöer och samlades sedan ihop i en inspirationsbok. Maskeringen gjordes i ordningen förfrysning, misshandel, brännskada och drunkning.

Arbetet började med att tema valdes och inspiration och fakta till arbetet började letas. Jag hade en hel del maskeringar jag skulle velat göra men till slut valdes fyra stycken. Dessa valdes eftersom de var mest olika varandra och de skulle ge stort utmaning för att kreativt framställa dem.

När skrivandet började, började samtidigt idéer formas hur maskeringarna skulle se ut och hur jag ville att mina modeller ska se ut. Under skrivandes gång söktes modeller och inspirationer till maskeringarna. Till förfrysningen valdes Jenny Sabel eftersom hon hade så ljus hy redan och riktigt blåa ögon. Till misshandel valdes John Grönholm eftersom jag ville ha en kille som ser ganska stor och tuff ut. Till brännskada valdes Charlotta Forsberg eftersom jag ville ha en modell som har ett väldigt nordiskt utseende. Till drunkning valdes

Henrietta Backlund eftersom hon hade den smala kroppen jag ville att den modellen skulle ha.

Till kläder användes till viss del modellernas egna och till viss del mina egna kläder. Jag ville använda kläder som inte var allt för fina eftersom de skulle bli smutsiga och förstöras. Maskeringarna planerades i god tid före och jag hade en klar bild i huvudet hur jag ville att de skulle se ut. Maskeringarna övades inte i förväg utan jag såg till att planeringarna skulle vara tillräckligt bra så jag inte skulle känna mig stressad över detta. Platserna där fotograferingen skedde kollades ut och planerades innan maskeringstillfällena. Valet att fotografera skadorna på olika platser och inte i studio gjordes för jag ville skapa den rätta känslan i bilderna.

När alla bilderna var tagna och färdiga gick jag igenom den i bildbehandlingsprogrammet Photoshop. Där justerades ljus och kontrast så att bilderna skulle få den rätta känslan. Efter bildbehandlingen valde jag ut de bilder som kommer att publiceras i detta arbete och de bilder som kommer publiceras i inspirationsboken. Inspirationsboken gjordes via hemsidan www.ifolor.fi.

Arbetsordningen för varje maskering gick till så att jag tog kontakt med vardera modell och vi bokade in en dag så vi båda hade passligt att vara lediga hela dagen eftersom jag hade svårt att estimerar hur länge varje session skulle ta. Jag planerade varje maskering på ett planeringspapper och skickade till handledare för godkännande. Varje maskering gjordes i salongen på skolan. Jag började med att berätta för modellen vad jag vill eftersträva så att modellen kunde komma in i den känslan jag ville åt. Jag applicerade fettfärger, färger och latex för att bygga upp strukturen på huden till exempel som i brännskadan. Under arbetet kunde jag märka att jag var tvungen att ändra på en del saker eller sätta till för att maskeringen skulle bli lyckad. Efter att maskeringen var gjord så for jag med modellen till den redan utsedda platsen där fotograferingen skulle äga rum. Där fotograferade vi och jag såg till att ta bilder från alla vinklar för att få så stor diversitet på mina bilder som möjligt.

6 Resultatredovisning och tolkning

I detta kapitel kommer jag visa de fyra maskeringar som gjorts till detta arbete. De kommer presenteras var för sig i den ordningen som de presenterades i den teoretiska grunden det vill säga brännskada, drunkning, förfrysning och misshandeln. Jag kommer visa två bilder per maskering och sedan tolka utifrån dem. Till arbetet kommer det även att finnas en inspirationsbok.

6.1 Levande bränd

Bild 1. Det brännskadade offret

Bild 2. Närbild på den brännskadades ansikte

Man ser på bilden en kvinna som har svåra brännskador över armar, bröst, hals och ansikte. Enligt Degervik och Nord (1990) kan brännskador på kroppen delas in i första, andra och tredje gradens brännskador. Kvinnans omfattande brännskador och färgen på dem tyder på att det är till större delen tredje gradens brännskador det handlar om. Enligt Degervik och Nord så vid tredje gradens brännskada har alla hudlagren påverkats och huden har blivit färgad svart och blivit förkolnad. Världshälsoorganisationen WHO (2002) säger också att en brännskada är en cellskada som påverkar ett eller flera av hudlagren.

Kvinnan på bilden är tänkt att ha blivit utsatt för direkt kontakt med eld. Kanske någon svartsjuk pojkvän eller älskare som velat hämnas. Degervik och Nord (1990) säger att tredje gradens brännskador uppstår genom direkt kontakt med eld eller kemisk värme.

På vissa områden till exempel i kvinnans ansikte kan man se att huden har vita partier och att hudens yta påminner om papper eller pergament till utseende. Enligt Medikos (2008) reagerar inte en sådan här allvarligt bränd hud på smärta längre.

Man ser på bilden att förutom de allvarligaste brända områdena finns det även områden som endast är röda eller lätt brända. Man ser även att den vänstra armen är betydligt mera bränd än den högra. Man ser att den vänstra sidan av kvinnans kropp har allvarligare brännskador än den högra och detta kan man tänka sig att det är den vänstra sidan som fått ta emot de största smällarna. Degervik och Nord (1990) skriver att i och med en tredje gradens brännskada kommer områdena runt om att ha drabbats av första och andra gradens brännskador.

Tanken bakom bilderna är att offret ska ha utsatts för en allvarlig och omfattande brännskada. Gullbrandsen och Stubberud (2009) skriver att hur allvarlig en brännskada er sig och hur akut den behöver vårdas är beroende på personens ålder och så vidare. Eftersom min modell är tänkt att ha dött av sina skador så är alltså brännskadorna mycket omfattande. Degervik och Nord (1990) skriver om hur man räknar ut hur omfattande en brännskada är på en persons kropp utgående från vilka delar som blivit utsatta. Denna uträkning kallas nioprocentregeln. Enligt denna uträkning har brännskadeoffret alltså skadats på över 60% av sin kropp.

Offrets kläder är rivna och brända och de har stora hål i sig. Offret har väldigt vardagliga kläder på sig. Ett par jeans och en skjorta. Skjortan var vit och svartrutig men den är bränd och nersotad för att inte se för ren ut.

Bilderna på brännskadeoffret är tagna på grusplan vid Kaserntorget i Vasa. Vädret under fotograferingstillfället var regningt och mulet och detta i kombination med den avskalade miljön som bilderna fotograferades i hjälpte till att skapa en nästan hotfull stämning. Enligt Hedgecoe (2006) är det viktigt att tänka på vilken ton man vill förmedla med sina bilder och detta bland annat med i vilket ljus man fotograferar bilderna i.

6.2 Vaggad av vågorna

Bild 3 Drunkningsoffret

Bild 4 Offret som spolats upp på stranden

Man ser på bilden en kvinna som ligger uppspolad på stranden. Hennes hy är blekgrön och kall och tydliga vener syns i hennes ansikte och på hennes bröst. Man ser en blodfläck i hennes hårbotten, som om hon har slagit mot någonting. Trots att kvinnan är livlös kan man ändå ana en viss ro hos henne. Som om hon menade detta och nu äntligen funnit frid. Enligt Rao (2013) ser man om en kropp legat en tid i vattnet genom att det bildar missfärgningar på kroppen. Rao (2013) säger även att såret i hårbotten även är vanligt bland drunkningsoffer.

Huden på drunkningsoffret har en grönaktig blå ton. Enligt Rao (2013) är det vanligt med missfärgningar på huden hos ett drunkningsoffer. Läpparna och ögonen har en annan ton än resten av kroppen, en mera blåaktig kall ton. Enligt Jeff and Ellis Association (2014) är detta vanligt för drunkningsoffer som dör en biologisk död, det vill säga att hjärtat avstannar på grund av syrebrist.

Min tanke bakom bilden är att denna person har tagit sitt eget liv. Kanske hon inte orkade med vardagen längre och bestämde sig för att avsluta allt. Kvinnans ögon är stängda på bilden för att man ska få en känsla för att hon nu kan slappna av och finna frid men enligt artikeln för How to determine a drowning victim's time of death (2014) är det vanligt att drunkningsoffer har öppna, nästan livfulla ögon.

Bilderna på drunkningsoffret är tagna en solig dag vid Sandö simstrand. Jag ville ha bilderna i ett så pass varmt ljus för att känslan av någon sorts lycka skulle infinna sig i bilderna. Ljuset är varmt och behagligt och går mot gult. Enligt Bergström (2009) symboliserar färgen gult glädje.

Kvinnans kläder är enkla. Jag valde att ha hennes kläder enkla eftersom jag tänkte att hon antagligen klädde av sig innan hon hoppade i vattnet för att kylan skulle ta henne snabbare. Färgvalet på kläderna, vit topp och svarta leggings, är tänka att symbolisera renhet men också död. Enligt Bergström (2009) symboliserar dessa färger just det.

6.3 Iskall natt

Bild 5 Flickan som frusit ihjäl

Bild 6 Förfrysningsoffret somnade i en snödriva

På bilderna ser vi en kvinna som ligger i en snödriva. Hennes hy är kall och har en onaturligt blå nyans. Vissa partier i hennes ansikte som hennes kind och näsa är spruckna och har en mörklila nästan svart färg. Lennquist (2009) skriver att vid de allvarligaste fallen av en djup förfrysning, som är fallet på bilderna, så får huden en blå eller purpurfärgad nyans.

Kvinnan på bilden är tänkt att ha somnat i en snödriva på vägen hem från någon vild fest. Lennquist (2009) skriver att kyl- och frostsador uppkommer när kroppen får en underkompensation av värme. Man kan se på modellens händer att hennes fingrar är rödlila och hennes fingerspetsar är mörka, nästan svarta i färgen. Enligt Lennquist (2009) är det just i de yttre extremiteterna, det vill säga händer, fingrar, fötter och tår, som man ser de första tecknena på kylskada.

Modellen är klädd i en kort, lila tubklänning, en läderjacka och svarta högklackade skor. Till på det är hon barbent. Det är tydligt att hennes kläder är allt för tunna för att hon skulle kunna hålla värmen. Lennquist (2009) skriver att förlust av värme sker i och med kontakt med någonting kallt såsom kall luft och snö. Kroppen kan inte kompensera för den förlorade värmen och får ett underskott av den. Man ser på bilden att trots att kvinnan tydligt har frusit ihjäl har hon ändå inte knäppt sin jacka. Enligt Degervik och Nord (1990) upplever förfrysningsoffer en känsla av värme när köldskadorna blir allt för kraftiga.

Offret har stora, mörklila områden på näsan, kinden, pannan och vid mungipan. Huden här har även spruckit av kölden. Lennquist (2009) säger att vid de djupaste och allvarligaste fallen av förfrysning har hudens vävnad dött och det finns en tydlig gräns mellan levande och död vävnad. Detta drabbar i första hand yttre extremiteter och utskjutand kroppsdelar samt områden där huden är tunnare, till exempel ansiktet.

Bilderna på förfrysningsoffret är tagna en kall dag i februari vid Ishallen i Vasa där det ännu fanns lite snö kvar. Jag använde en blå ljusskärm på kameran vid fotograferandet av dessa

bilder för jag ville ha intrycket av att det är riktigt kallt. Hegecoe (2006) menar att genom ljuset och färgsättning i bilderna kan man antingen skapa en harmonisk eller illvarslande stämning.

6.4 Hårda slag

Bild 7 Misshandelsoffret

Bild 8 Ansiktet på misshandelsoffret

På bilden syns en man ligga på sidan. Hans kropp är sönderslagen och ner för sidan av hans panna har det runnit blod. Mannen har ett stort sår i magen, ett knivhugg som högst antagligen var det som sist och slutligen tog död på honom. Mannens händer är blodiga, som i ett försök att stoppa blödningen av såret på magen. Hans ansikte är sönderslaget och han har flera sår i ansiktet.

Mannen på bilden har blivit brutalt misshandlad. Näsan och läppen är sprucken och har öppna sår samt flera områden i ansiktet och på kroppen är röda. Enligt Medikon (2008) skiftar blåmärken färg vartefter hur gamla de är. Eftersom detta är meningen att vara väldigt färska blåmärken är de därför röda. Man ser att mannen har flera olika större skador och att de alla är väldigt allvarliga. Degervik och Nord (1990) skriver att man brukar benämna flera olika sorters skador på en person för multipla skador. Hit under denna kategori hamnar oftast misshandelsoffer eftersom de oftast blir misshandlade med slag, sparkar, vassa föremål eller trbbiga föremål som tillsammans skapar en mängd olika skador.

Mannen har ett stort sår på magen. Detta är tänkt att vara från något vasst föremål som en kniv eller liknande. Lennquist (2009) skriver att man kan dela in sårskador i två kategorier, penetrerande och icke – penetrerande sårskador. Knivskador, som även kallas stickskador, går under kategorin för penetrerande skador.

Mannens kläder är nerblodade och trasiga. Eftersom min modell är en ganska stor kille tänkte jag mig att han inte är en sån som skulle låta detta ske utan att åtminstone försöka försvara sig.

Bilderna på misshandelsoffret är tagna en förmiddag i en gränd i Vasa centrum. Jag ville ha den urbana miljön i bilderna eftersom jag tänkte mig att misshandeln hade ägt rum på natten eller tidigt på morgonen mitt i stan. Jag var och kollade ut platsen i förväg eftersom enligt Barr (2009) är det viktigt att besöka platsen och lägga märke till vad som finns runt om och vad på platsen man vill ha med respektive vad man inte vill ha med. I mitt fall ville jag gärna ha med den järngrind som syns i bakgrunden.

Resultatet visar att det är viktigt att läsa sig in på ämnet, i synnerhet när målet är att maskeringarna ska se så verklighetstroga ut som möjligt. Hade jag inte läst mig in på alla skadorna hade jag inte vetat hur jag skulle framställa dem så att de ska se så verklighetstroga ut som möjligt på bild.

Resultatet visar även att det går att skapa verklighetstroga skador med hjälp av maskering. Detta är möjligt genom noggrann planering av maskeringarna och genom val av miljö för att få den rätta känslan i bilden.

7 Kritisk granskning

I detta kapitel kommer jag kritiskt att granska och analysera mitt arbete enligt Larsson (1994) teorier om kvalitetskriterier i kvalitativa studier för enligt Larsson (1994) grundar sig ett vetenskapligt arbete med god kvalitet på vad som är bra och dåligt och att forskare inte heller kan göra ett bra arbete utan dessa. Jag kommer att välja ut fyra stycken kvalitetskriterier och dessa är perspektivmedvetenhet, intern logik, struktur och empirisk förankring.

Sanningen är relativ och enligt Larsson (1994) ska var del av en teori relatera till en helhet för att man alls ska få någon innebörd av det. Larsson (1994) säger vidare att varje forskare har en förförståelse som gradvis förändras i och med tolkningsprocessen. Förändringsprocessen leder därefter till att forskaren inte underhåller läsarens perspektiv till arbetet. Perspektivmedvetenhet är alltså den förförståelse man har för ett ämne utgående från ens egna perspektiv och hur denna förförståelse ändras i takt med att man blir mera insatt i ämnet man forskar om.

Mitt arbete bildar en helhet men man kan dela in den helheten i olika stora delar. Dessa delar är viktiga var för sig för att kunna bygga upp helheten. Kapiteldelarna i den Teoretiska grunden där det beskrivs hur skadorna ser ut och hur de uppkommer är viktiga för att jag skulle kunna få mig en förståelse och en bild över hur jag ska framställa dessa

skador så att de ska se så verklighetstroga ut som möjligt. Samtidigt är kapiteldelen om miljön också viktig för hade jag inte tänkt på miljön och ljuset i varje bild hade jag inte kunnat förmedla den känsla jag vill ha. Jag hade en tidigare förförståelse om skadorna, maskeringen och stylingen men under tiden som jag läste mig in på dessa ämnen ändrades även den förförståelsen. Samma sak gäller med fotografering och bildanalys. Jag har under studietiden och även lite före sysslats med det och lärt mig om det men i takt med att jag läste mig in på ämnet och gjorde arbetet fick jag en djupare förståelse för det.

Intern logik är ett av de flitigast använda kvalitetskriterierna och innebär att det finns en harmoni mellan datainsamling, forskningsfrågor och analysteknik. Larsson (1994) menar att forskningsfrågor bör vara styrande för datainsamlingsmetoder och analyser eftersom forskningsfrågorna styr åt vilket håll man vill undersöka arbetet.

Jag tycker att det råder harmoni i mitt arbete. Även om jag inte har specifika forskningsfrågor har jag med syftet en klar bild vartåt jag vill att arbetet ska luta eftersom jag uttryckligen i syftet skrivit att jag vill att mina maskeringar ska vara så verklighetstroga som möjligt. Mina datainsamlingsmetoder var maskering, styling och fotografering. Dessa är de mest naturliga att ha i ett sådant här arbete eftersom arbetet ska handla om maskering och styling och för att kunna förevisa dessa behövs dokumentation i form av fotografering. Som dataanalysmetod använde jag bildanalys eftersom jag använde fotografering som en av datainsamlingsmetoderna. Jag tolkade och analyserade mina bilder utgående från den teoretiska grunden och tidigare forskningen. De tidigare forskningarna jag hittade var kanske inte fullt relevanta till mitt arbete men jag tycker ändå att de var bra då de gav en del behövlig information. Till exempel har jag använt mig av en del gamla examensarbeten. Bodbacka (2012) är ett exempel på ett examensarbete jag använde i den tidigare forskningen som inte helt är relevant för mitt arbete men samtidigt skriver hon om både maskering och miljö. I metodkapitlet om styling tyckte jag det var svårt att hitta sådant som helt tangerade om det jag inriktade mig på, vilket är styling av karaktärer. Jag har därför skrivit mest om styling i allmänhet och endast lite specifikt om styling av karaktärer. För att få arbetet ännu mera specifikt borde forskningsfrågor användas och jag tror att jag kunde ha fått mitt arbete ännu mera specifikt med forskningsfrågor. Jag valde att inte ha dem då jag inte kom på några bra formulerade frågor.

För att ett arbete ska vara lättöverskådligt kan det behövas att arbetet har god struktur. Larsson (1994) menar att man borde tänka så att den största möjliga enkelheten ska vara den övergripande normen. Resultatet ska alltså ha en så enkel och klar struktur som möjligt och inga viktiga steg ska hoppas över. Larsson (1994) säger att man ska se att arbetet följer en röd tråd.

I min resultatredovisning presenteras bilderna i samma ordning som de kommer i den teoretiska grunden. Det vill säga i ordningen brännskada, drunkning, förfrysning och misshandel. Vidare i resultatredovisningen så för varje maskering presenteras två bilder. En bild som visar hela eller nästan hela kroppen och en som visar närbild av ansiktet. Tolkningen till varje maskering anser jag stämma överens med den information som framställdes i den teoretiska grunden och i den tidigare forskningen. Jag tycker att mina resultatredovisningar och tolkningar överensstämmer med och svarar på mitt syfte. Eftersom mina maskeringar hela tiden presenteras i samma ordning så hjälper det att skapa den röda tråd som Larsson (1994) pratar om då det kommer till att ha en god struktur.

Med empirisk förankring menar man att arbetet ska ha överensstämmelse mellan verklighet och tolkning. Det ska alltså finnas enbart en enda riktig tolkning om detta är fallet. Larsson (1994) säger att för att visa arbetets trovärdighet bör man kunna presentera flera källor som alla är samstämmiga. Däremot säger Larsson (1994) också att samma källa kan tolkas på flera olika sätt.

I mitt examensarbete har jag hittat flera källor om de olika skadorna som för det mesta säger samma sak. Det har kunnat skilja lite mellan olika källor beroende på hur gamla källorna är. Detta beror på att den medicinska forskningen ändå gått framåt och man lärt sig mera vad som händer med kroppen när den utsätts för sådana här skador. En svaghet som detta arbete har är att en del källor är ganska gamla och en del källor är av samma författare. Lindgrens bok från 1986 har använts under kapitlet för maskering och under kapitlet för bildanalys har flera källor av Bergström använts. Jag har ändå valt att ha med

dessa källor eftersom jag, till exempel med Lindgrens bok, trots sin ålder kände att den var relevant då nyare källor var svåra att hitta.

Efter att jag nu kritiskt granskat arbetet kan jag konstatera att syftet uppnåtts och att arbetet utgör en harmonisk helhet med relevanta delar. Jag ser de brister som mitt arbete besitter men tycker att helheten är bra. Till detta arbete har även en inspirationsbok skapats. Inspirationsboken har granskats enligt samma princip som arbetet och jag kan med den konstatera att jag tycker dess syfte har uppnåtts.

8 Diskussion

I detta kapitel kommer jag att reflektera över mitt arbete från en personlig synvinkel. Jag kommer att ta upp resultatet och jämför det med arbetets syfte samt reflektera över den teoretiska grunden. Jag kommer även att ta upp styrkor och svagheter jag anser mitt arbete har och också förbättringsförslag. Till sist kommer jag att ge förslag på vidare forskning inom ämnet.

Syftet med mitt arbete var att göra verklighetstroga maskeringar baserade på fyra olika skador och olycksfall. Jag skulle även fotografera dessa skador i passande miljöer och från detta skapa en portfolio som jag kommer att kunna använda själv. Mitt arbete är tänkt att vara till nytta för branskmänniskor och andra som är intresserade av maskering samt till studerande som studiematerial.

Jag tycker själv att jag uppnått mitt syfte. Jag har gjort maskeringar på fyra olika modeller, fotograferat dessa i passande miljöer som förmedlar känslan och situationen samt jag har samlat dessa maskeringar i en inspirationsbok. Jag har läst mig in på varje skada för att få ett så verklighetstroget resultat som möjligt samt jag har fotograferat och efterbehandlat alla bilder själv. Jag tror även att mitt arbete kommer vara till nytta för branskmänniskor som jobbar med eller är intresserade av just denna typ av maskeringar eftersom bilderna

kan tänkas ge inspiration. Jag kommer även själv använda inspirationsboken som en personlig portfolio för att visa upp.

Jag är nöjd med både textdelen och den praktiska delen i mitt arbete. Textdelen tyckte jag det var svårt att hitta källor, i synnerhet på hur skadorna ser ut och inte bara hur de uppkommer. Det var också svårt att hitta källor som inte var allt för gamla. I den praktiska delen var min största utmaning att få mitt arbete så verklighetstroget som möjligt. Men efter att ha läst på om varje skada och planerat noggrant tyckte jag att resultatet blev över förväntan. Jag är nöjd hur maskeringarna och stylingarna blev och jag är också nöjd över att jag fotograferade och bildbehandlade bilderna helt själv.

Min favorit bland maskeringarna är förfrysningen. Den blev exakt som jag hade föreställt mig att den skulle bli och allting bara föll på plats med den fotograferingen. Den jag tycker minst om är drunkningen. Jag hade väldigt svårt med fotograferingen under denna maskering och det var svårt att få ljuset att stämma så att själva maskeringen syntes. Drunkningen är också den som är minst maskering av dessa fyra och det bidrar också till att det är den jag minst tycker om.

Som förbättringsförslag på mitt arbete skulle jag säga att man skulle behövt satsa på att leta efter nyare källor om de olika skadorna. Jag skulle också behövt satsa på att leta efter ännu mera källor om hur exakt skadorna ser ut på kroppen. Jag skulle också vilja sätta som förbättringsförslag att skriva mera om stylingen av karaktärerna och satsa mera tid på klädstylingen än vad jag nu har gjort. Ett annat förbättringsförslag så är att anställa en professionell fotograf som kan ta bilderna. Detta var en tanke för mig till att börja med men senare valde jag att fotografera bilderna själv.

Till vidare forskningsförslag skulle jag vilja se maskeringar av andra skador än de som jag gjorde till exempel skottskador eller skador orsakade av till exempel djur. Ett annat förslag är att inte göra fotograferingarna i passande miljöer utan på ett sjukhus eller bårhus för att mera få fram känslan av död. Dessa vidare forskningsförslag var sådana som jag tänkte på men senare valde att inte ta med. Därför skulle det vara intressant att se dem skapas.

Till sist vill jag säga att allt det hårda jobbet man satt i slutarbetet verkligen lönade sig. Jag är sist och slutligen nöjd över min insats och jag tycker processen har varit väldigt lärorik. Man har lärt sig hur man ska forska och skriva vetenskapligt, hur man ska kritisk granska texter och plocka ut det mest relevanta och man har lärt sig att tolka, analysera och sedan kritiskt granska ett arbete man själv har gjort. Hela processen har varit en lång och intressant resa.

Källförteckning

Barr, B. (2009). Kreativ fotografi – från inspiration till bild. Estland:Tallinna Raamatutrükikoda

Berghult, J. (2002). Stylingguiden. Hitta din egen stil. Västerås: ICA Bokförlag

Bergström, B. (2004). Effektiv visuell kommunikation. Hur man får ett budskap i text, bild, film, form och färg att nå fram. Värnamo: Fälth & Hässler

Bergström, B. (2009). Effektiv visuell kommunikation. Om nyheter, reklam och profilering i vår visuella kultur. (7 uppl.). Estland

Bergström, B. (2010). Samspel Text Bild. För text – och bildmänniskor, som vill förstärka sina budskap inom information, nyhetsförmedling och reklam. Estland

Bodbacka, E. (2012). Hokus Pokus Simsalabim – En praktisk studie om skapandet av karaktärer med väsen enligt folktron som tema. Examensarbete för Estenom. Yrkeshögskolan Novia, sektorn för social och hälsovård, Vasa

Broe, B. (1984). Theatrical makeup. London: Pelham Books Ltd

Corson, R., Gore Norcross, B. & Glavan, J. (2009). Stage Makeup. (10. uppl.) Boston: Allyn & Bacon.

Degervik, I. & Nord, L-L. (1990). Katastrofmedicin. Uppsala: Almqvist & Wiksell Tryckeri

Delmar, P. (2003). The Complete Make-up Artist. Working in film, fashion, television and theatre. (2 uppl.). Evaston, Illinois: Northwetsren University Press

E-how. (2014). How to determine a drowning victim's time of death.

http://www.ehow.com/how_2093192_determine-drowning-victims-time-death.html

(hämtat: 28.7.2014)

European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). Violence against women: an EU-wide survey. FRA

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf (hämtat: 27.3.2014)

Gulbrandsen, T. & Stubberud D-G. (2009). Intesivvård. Avancerad omvårdnad och behandling. Lund: Studentlitteratur AB

Hedgecoe, J. (2006). Stora fotoboken. Enkla tekniker för att ta bättre bilder. Västerås: ICA Bokförlag

Howland, J. Hingston, R. Magione, T. Bell, N. & Bak, S. (1996). Why are most drowning victims men? Sex differences in aquatic skills and behaviors. American Journal of Public Health

<http://ezproxy.novia.fi:2253/docview/215106120/BACE9B052A4F4B34PQ/20?accountid=28773> (hämtat: 11.2.2014)

Isdal, P. (2001). Meningen med våld. Stockholm: Elanders Gotab

Jeff Ellis & Associates. (2014). The stages of a drowning. <http://www.poseidon-tech.com/us/patho.html> (hämtat: 2.9.2014)

Karhula, M. (2006). Digitalfotografering för seniorer. Finland: WS Bookwell

Krokvik, M. (2013). Stryk av en kvinna. En kvalitativ undersökning om män som offer för våld i parförhållanden. Examensarbete för Socionom. Yrkeshögskolan Novia, sektorn för social och hälsovård, Vasa.

Larsson, S. (1994). Om kvalitetskriterier i kvalitativa studier. Ingår i: Starrin, B. & Svensson, P-G. (Red.). Kvantitativ metod och vetenskapsteori. Lund: Studentlitteratur.

Lenquist, S. (2009). Katastrofmedicin. (3 uppl.). Stockholm: Elanders

Lindgren, E. (1986). Smink & Mask. Boken om teatersminkning. Solna: Naturia förlag AB

McCauley, RL. Heggors, JP. & Robson, MC. (1990). Frostbite. Method to minimize tissue loss. Postgraduate medicine.

<http://europepmc.org/abstract/MED/2243830/reload=0;jsessionid=BoiARy69qsm2lg9qL1>
Le.2 (hämtat: 11.2.2014)

Medikon. (2008). Medikon band 1. Finland: WS Bookwell Oy

Nationalmuseum. (2009). Bildanalys.

http://www.nationalmuseum.se/Global/PDF/Skolan/nationella_provet_ht_09/skola_npht09_bildanalys_.pdf (hämtat: 3.9.2014)

Nilson, KG. (2004). Färglära. Uppsala: Almqvist & Wicksell Tryckeri

Nordström, N. & Svanfors, A. (2012). Det var en gång... – En praktisk studie om kreativitet och styling av sagokarakterer. Examensarbete för Estenom. Yrkehögskolan Novia, sektorn för social och hälsovård, Vasa

Pooser, D. (1987). Alltid rätt klädd. Always in style. Utveckla din egen personliga stil med hjälp av färg och form. (1 uppl. 2 tryck). Malmö: Allerbok

Rao, D. (2013). Drowning. Forencis Pathology. <http://forensicpathologyonline.com/E-Book/asphyxia/drowning> (hämtat: 27.3.2014)

Spillane, M. (1991). Finn din stil! En komplett guide för din personliga image från Colour me Beautiful. Italien

Swinfield, R. (2000). Stage Makeup. Step – by – step. (3 uppl.). North America: Betterway Books